

Лазор И.В. Коллективно-договорное регулирование наемного труда на территориальном уровне. – Статья.

Исследованы проблемы коллективно-договорного регулирования наемного труда на территориальном уровне. Осуществлен анализ территориального коллективного соглашения как современного источника трудового права, определена его роль и значение в системе коллективно-договорного регулирования труда. Обоснована широкая сфера действия территориального коллективного соглашения в определенном регионе. Разработаны предложения по совершенствованию правового регулирования территориальных коллективных соглашений на современном этапе.

Ключевые слова: коллективно-договорное регулирование труда, территориальное коллективное соглашение, социальное партнерство, источник трудового права, нормативно-правовой договор, нормативный акт.

Lazor I.V. Collective bargaining regulation of hired labour at the territorial level. - Article.

The problems of collective bargaining regulation of hired labour at the territorial level. The analysis of the territorial collective agreements as a source of modern labour law is made. The role and importance in the system of collective bargaining of labour regulation is defined. Broad incidence of territorial collective agreements in a particular region is grounded. The proposition to improve the legal regulation of territorial collective agreements at the present stage is made.

Key words: collective bargaining labour regulation, territorial collective agreements, social partnership, source of the labor law, the legal agreement, the normative act.

УДК 343.161.13

Лисенкова К. Є.

прокурор прокуратури Ленінського району м. Луганська, юрист 3 класу

**ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДУ
ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ**

Розглядаються проблемні питання функціонування інституту суду присяжних в Україні.

Ключові слова: суд присяжних, присяжні, народні засідателі.

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку України особливої уваги набуває додержання норм Конституції, відповідно до яких людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Статтями 7, 21 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) встановлено таку засаду кримінального судочинства, як доступ до правосуддя та обов'язковість судо-

вих рішень, відповідно до якої кожному гарантується право на справедливий розгляд та вирішення справи в розумні строки незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону.

Стаття 124 Конституції України проголошує право народу безпосередньо брати участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних.

Відповідно до статті 127 Основного Закону, правосуддя здійснюють професійні судді та, у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні [1].

Згідно з ч. 1 ст. 15 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010, справи в судах розглядаються суддею одноособово, а у випадках, визначених процесуальним законом, - колегією суддів, а також за участю народних засідателів і присяжних [4].

У ч. 3 ст. 17 Кримінального процесуального кодексу України 1960 року було закріплено підстави участі у розгляді кримінальних справ судом народних засідателів. Однак, до прийняття нового КПК норми законодавства щодо участі у здійсненні правосуддя присяжними носили виключно декларативний характер.

Лише з прийняттям нового КПК України у 2012 році визначено можливість громадян реалізувати своє конституційне право на участь у правосудді як присяжного та процесуальний порядок провадження в суді присяжних.

Зокрема, відповідно до ч. 3 ст. 31 КПК України, кримінальне провадження в суді першої інстанції щодо злочинів, за вчинення яких передбачено довічне позбавлення волі, здійснюється колегіально судом у складі трьох професійних суддів, а за клопотанням обвинуваченого - судом присяжних у складі двох професійних суддів та трьох присяжних [3].

Метою статті є дослідження проблемних питань функціонування інституту суду присяжних в Україні.

Першим в Україні з моменту прийняття нового КПК є суд присяжних, який розглядає кримінальне провадження стосовно громадянина Марокко Шакіба Отмана за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого п. 7 ч. 2 ст. 115 КК України у Личаківському районному суді м. Львова за фактом вбивства відомого лікаря-травматолога Леона Фрайфельда [5; 11].

Зважаючи на те, що на теперішній час в Україні не вироблено практику розгляду судом присяжних кримінальних проваджень, на нашу думку, є проблемними деякі аспекти його функціонування.

Зокрема, згідно з ч. 2 ст. 383 КПК України, суд присяжних утворюється при місцевому загальному суді першої інстанції. Тобто, в інших інстанціях функціонування суду присяжних не передбачено.

Вважаємо, невизначеним є таке питання. Якщо в суді першої інстанції кримінальне провадження розглядалося судом присяжних, та цим складом суду винесено вирок, який оскаржується в апеляційному чи касаційному порядку, чому в таких випадках законом не передбачено створення суду присяжних в апеляційній чи касаційній інстанціях.

Аналіз норм чинного КПК України дає змогу визначити, що у зазначеній категорії кримінальних проваджень прокурору при здійсненні нагляду за додержанням законів за органами, які проводять досудове розслідування у формі процесуального керівництва належить виключна роль.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 384 КПК України, прокурор повинен роз'яснити обвинуваченому у вчиненні злочину, за який передбачено покарання у виді довічного позбавлення волі, можливість та особливості розгляду кримінального провадження стосовно нього судом присяжних.

Згідно зі ст. 42 КПК України, обвинуваченим є особа, обвинувальний акт стосовно якої переданий до суду [3].

Натомість, як зазначено у ч. 1 ст. 384 КПК України, письмове роз'яснення прокурора обвинуваченому про можливість, особливості, правові наслідки розгляду кримінального провадження судом присяжних додається до обвинувального акта і реєстру матеріалів досудового розслідування, які передаються до суду.

Таким чином, КПК України містить протиріччя щодо процесуального статусу особи та моменту роз'яснення права на розгляд провадження судом присяжних.

Вважаємо, необхідно у ст. 384 КПК України зазначити, що письмове роз'яснення про можливість та особливості розгляду кримінального провадження судом присяжних прокурор здійснює підозрюваному перед затвердженням обвинувального акту або обвинуваченому під час підготовчого судового засідання.

На відміну від класичної моделі суду присяжних, присяжний за законодавством України є активним учасником у дослідженні всіх відомостей та доказів у судовому засіданні [2;174].

Але, слід зазначити, що присяжними, як правило, є особи, які не мають юридичних знань, тому постає питання, чи компетентні вони вирішувати, наприклад, таке питання, як обсяг дослідження доказів.

Відповідно до ч. 3 ст. 387 КПК України, для з'ясування обставин, що можуть перешкоджати участі присяжного в судовому розгляді, прокурор, потерпілий, обвинувачений з дозволу головуючого можуть ставити присяжним відповідні запитання. Таким чином, зазначена норма не надає права ставити запитання захисникам, представникам та законним представникам.

Можна погодитись з думкою Є. М. Блажівського, Ю. М. Groшевого, Ю. М. Дьоміна, що в цьому випадку необхідно керуватися змістом ст. ст. 46, 58 КПК України, відповідно до яких захисник та представник можуть ставити запитання на рівні з іншими учасниками судового провадження [2;178].

Також, вважаємо, проблемним є питання щодо участі запасних присяжних в судовому розгляді кримінального провадження.

Так, відповідно до ч. 3 ст. 390 КПК України, у разі усунення присяжного до складу суду включається запасний присяжний, після чого судовий розгляд продовжується, або, у разі відсутності запасного присяжного,

здійснюється відбір нового присяжного, після чого судове провадження розпочинається з початку [3]. На нашу думку, із змісту зазначеної норми не зрозуміло, у випадку, якщо на місце основного присяжного призначається запасний, чи необхідно здійснювати відбір нового запасного присяжного та розпочинати судовий розгляд з початку.

Висновки. Таким чином, запровадження суду присяжних в Україні має виключно позитивне значення, оскільки це виступає додатковою гарантією додержання прав людини та реалізації засад кримінального провадження. Однак існують певні проблемні аспекти, пов'язані з його функціонуванням, усунути які можливо шляхом аналізу практики розгляду судом присяжних кримінальних проваджень та на підставі цього внесення певних змін до Кримінального процесуального кодексу України.

Література:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 2 / Є. М. Блажівський, Ю. М. Грошевий, Ю. М. Дьомін та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова – Х.: Право, 2012. – 664 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>.
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>.
5. Пшонка В. П. Із виступу на всеукраїнській нараді працівників прокуратури // Вісник прокуратури. – 2013. - № 5. – С. 8-15.

Лысенкова К. Е. Некоторые проблемные аспекты функционирования суда присяжных в Украине.-Статья.

Рассматриваются проблемные вопросы функционирования института суда присяжных в Украине.

Ключевые слова: суд присяжных, присяжные, народные заседатели.

Lysenkova Kira Some problematic aspects of a jury trial in Ukraine/Article.

The problem questions functioning of the institution of the jury in Ukraine are considered.

Keywords: trial by jury, the jury, the lay judges.